

Grøn Trepert i Skanderborg Kommune

Hans Brok-Brandi
Proje tleder for
Grøn Trep rt
Skanderborg Kommune
siden 2024

*En rejse på tusinde mil
starter med det første skridt.*

Lao-Tse, kinesisk filosof

Skanderborg
Kommune

Iltsvind i de danske fjorde og indre farvande

Regeringen plus aftalepartierne – politisk aftale 18.11.2024

23 Grønne Treparter

Aftale om et Grønt Danmark

Aftale mellem regeringen,
Landbrug & Fødevarer,
Danmarks Naturfredningsforening,
Fødevareforbundet NNF,
Dansk Metal,
Dansk Industri og
Kommunernes Landsforening

24. juni 2024

Aftale om Implementering af et Grønt Danmark

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet,
Venstre og Moderaterne),
Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det
Konservative Folkeparti og Radikale Venstre

18. november 2024

Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn
Trepert og KL om kommunernes opgaver i
omlægningsindsatsen i medfør af
*Aftale om et Grønt Danmark og Aftale om Imple-
mentering af et Grønt Danmark*

13. december 2024

Jeppe Bruus

Maria Reumert Gjerding

Søren Søndergaard

"En omvendt Dalgas"

- Danmarks Grønne Arealfond i alt ca. 43 mia. kr., heraf til
- Skovrejsning ca. 22 mia. kr.
- Lavbundsjord ca. 9,4 mia. kr.
- Kvælstofindsats ca. 12,3 mia. kr.

Omlægge 140.000 Ha lavbundsjord (2030)
og rejse 250.000 ha ny skov (2045)

Skanderborg
Kommune

Frands Fischer
Borgmester

Jens Szabo
GT RANDERS + GUDENÅKOMITEEN

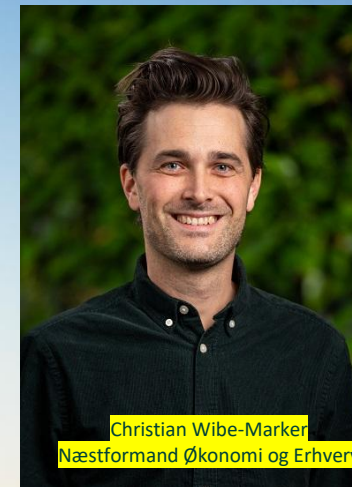
Claus Leick
GT RANDERS + GT AARHUS

Peter Kjær
GT HORSENS

Torben Wallner
Næstformand Klima, Miljø og Plan

Christian Wibe-Marker
Næstformand Økonomi og Erhverv

Politisk styregruppe i Skanderborg

Jakob Thulesen Dahl
DN SKANDERBORG

Ole Larsen
ODDER SKANDERBORG
LANDBOFORENING

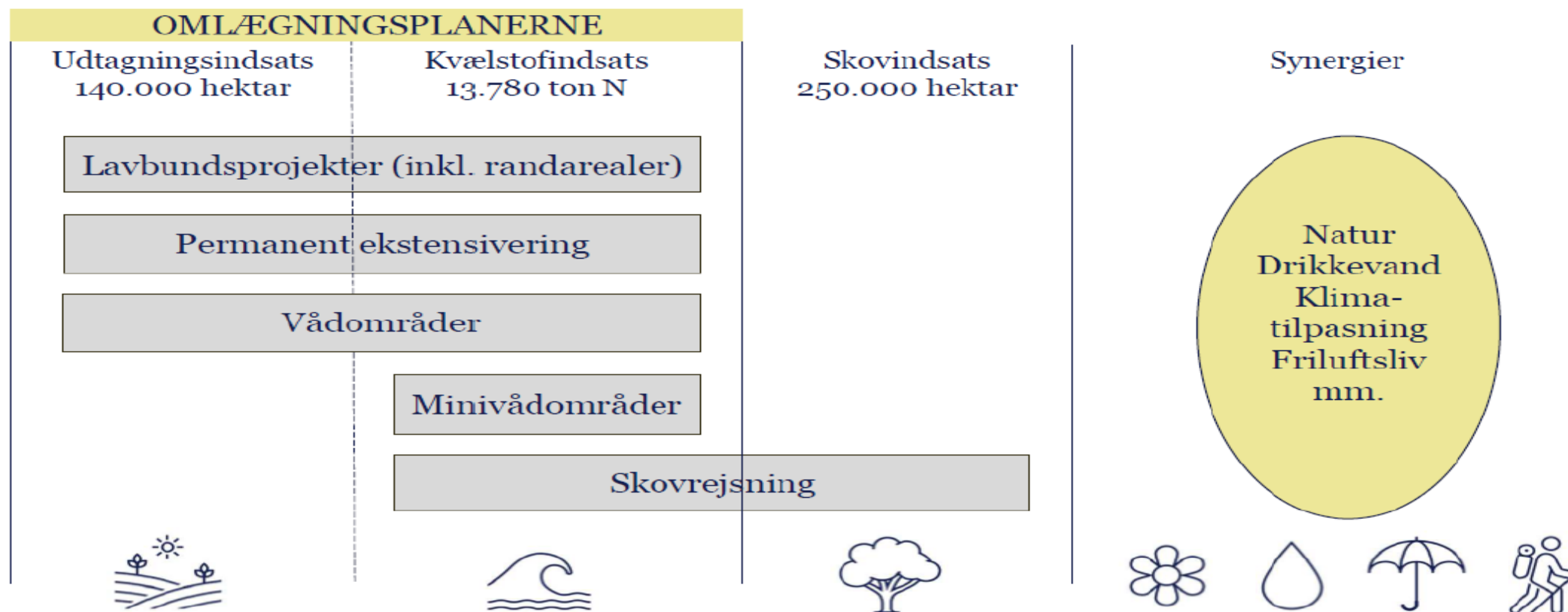
..... plus tæt kontakt til - og
dialog med - Grønt Råd,
lokale foreninger,
vandværker, borgergrupper
og foreninger og lign.

Centrale lokale aktører

Hvad er vores opgave?

Samspil mellem virkemidler i omlægningsplanerne

KL

Hvilken vej går vi?

Aftale om et Grønt Danmark

1. Vandmiljø

- 2025: Omlægningsplan for hvert af de 23 hovedvandoplande
- 2026: Status
- 2027: Markregulering

FOKUS: Kulstof (CO₂) og kvælstof (N)

2. Natur og biodiversitet

- 2026: Naturgenopretningsplan
- 2027: Evaluere fremdrift mod 20 % beskyttet natur
- 2030: Naturnationalparker skal være implementeret

3. Drikkevand

- 2027: Kortlægning af sårbare grundvandsdannende områder
Regulering sammentænkes med økologi, vandmiljø, natur- og biodiversitetsformål, skovrejsning, klimamål, vedvarende energi

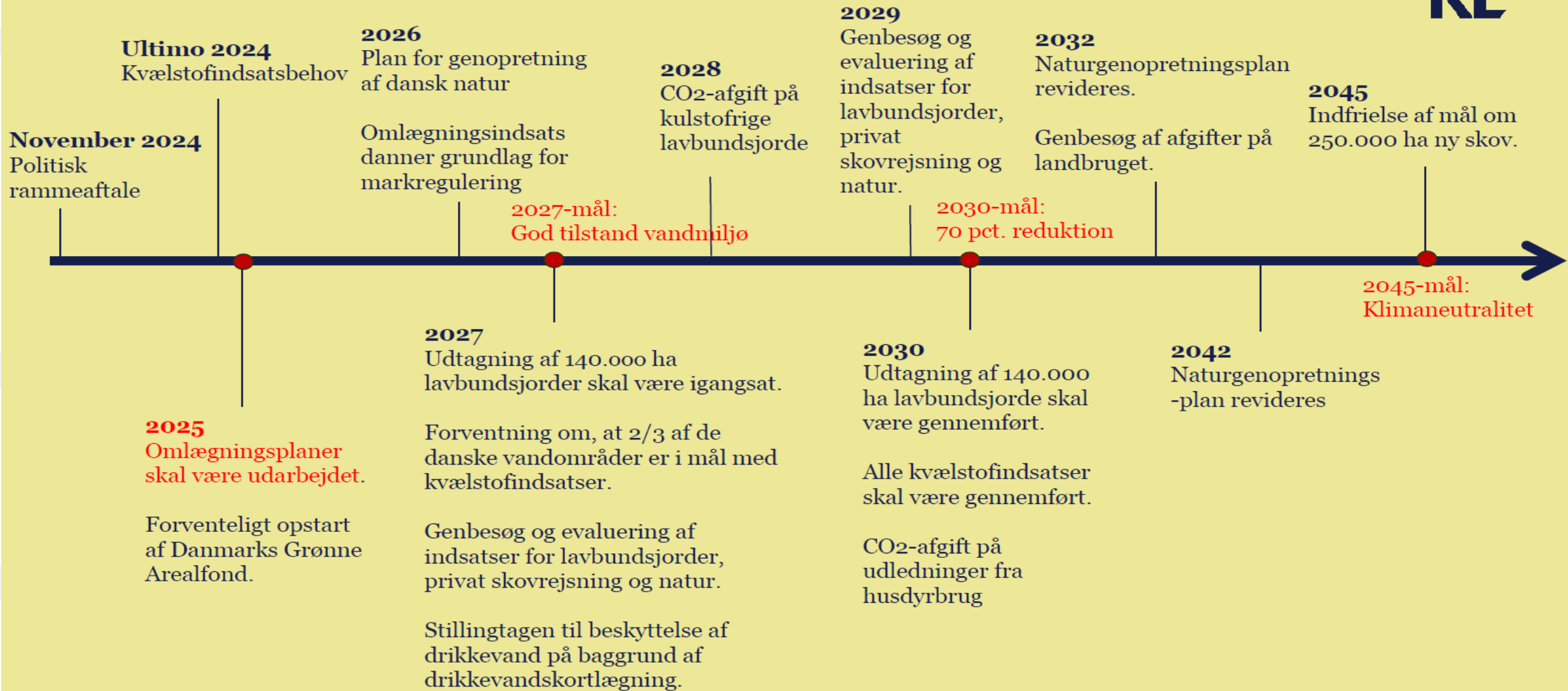
4. En fremtidssikret klimaregulering af landbruget

- 2030: CO₂-afgift på 300 kr. pr. ton CO₂e på udledninger fra husdyr
- 2035: CO₂-afgift på 750 kr. pr. ton CO₂e på udledninger fra husdyr
Tiltag for biokul, plantebaserede fødevarer, økologi, climateknologier

Tidslinje

KL

År 1: Lavbundsprojekter og vådområdeprojekter i Skanderborg Kommune

Der er udpeget i alt 17 *nye* projektområder (potentialer):

Projektområder og prioritering

1. Ringkloster Enge (Randers Fjord)
2. Herschendsgave Mose (Randers Fjord)
3. Jaungyde Enge (Randers Fjord)
4. Svejstrup Enge (Randers Fjord)
5. Veng Enge (Randers Fjord)
6. Emborg Enge (Randers Fjord)
7. Tåning Enge (Randers Fjord)
8. Tebstrup Enge (Horsens Fjord)
9. Elling Bæk (Horsens Fjord)
10. Elling Skov (Horsens Fjord)
11. Hylke Enge (Randers Fjord)
12. Skærså (Randers Fjord)
13. Hem Enge (Randers Fjord)
14. Låsby Enge (Århus Bugt)
15. Sorring Enge (Århus Bugt)
16. Hørning Enge (Århus Bugt)
17. Blegind Mose (Århus Bugt)

- Randers Fjord – ca. 1.550 ha
- Århus Bugt – ca. 305 ha
- Horsens Fjord – ca. 105 ha

Der er 3 *igangværende* projekter (ca. 500 ha):

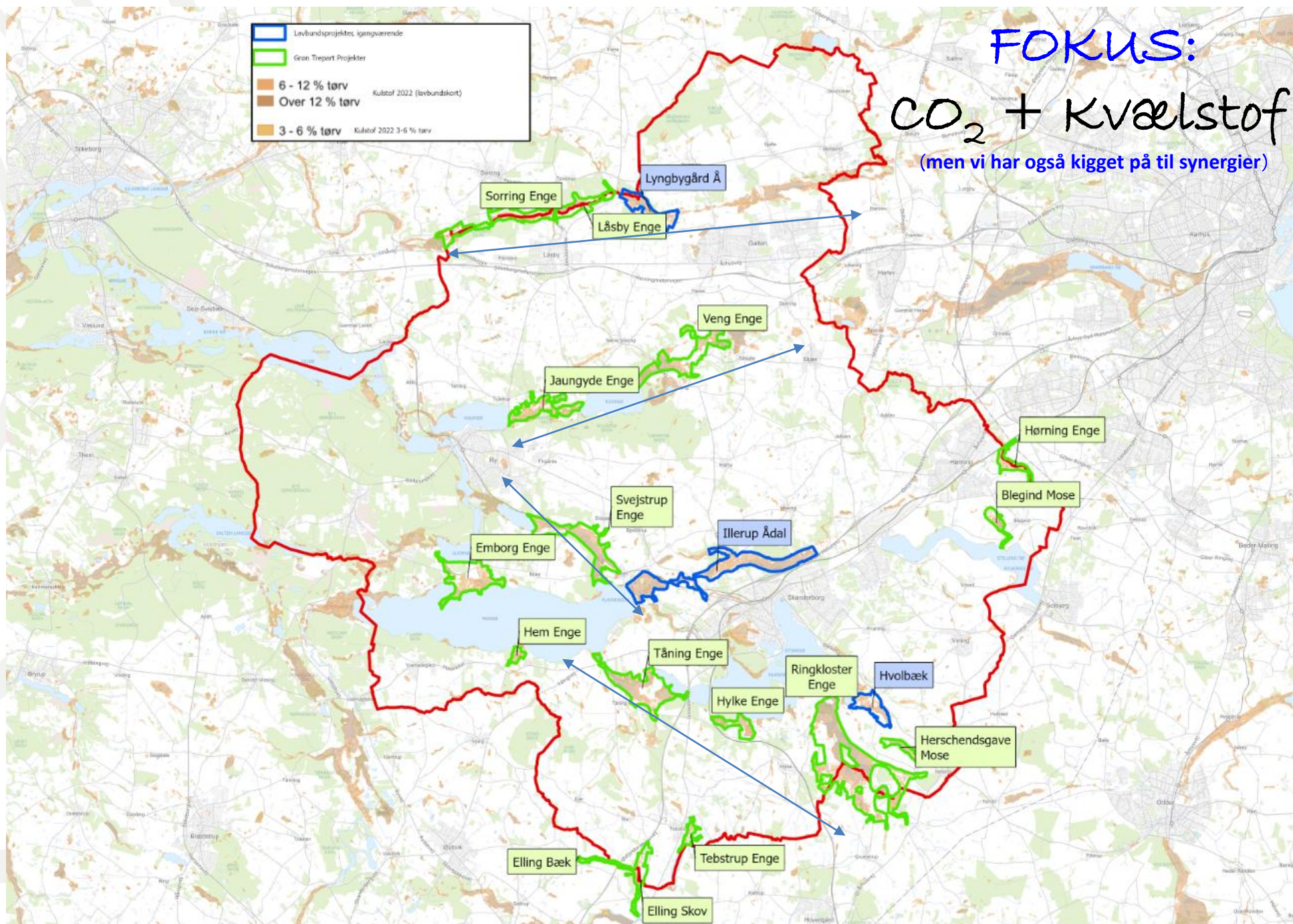
Projektområder og prioritering

1. Illerup ådal klima-lavbundsprojekt (Randers Fjord)
2. Låsby Station Lyngbygård Å lavbundsprojekt (Århus Bugt)
3. Hvolbæk lavbundsprojekt (Randers Fjord)

Omlægningsplanen er *dynamisk*

- Projektafgrænsninger vil blive tilpasset
- Projekter vil komme til at udgå
- Nye projekter vil komme til

OVERSIGT

- 14 nye lavbundsprojekter
- 3 nye vådområdeprojekter
- 3 igangværende lavbundsprojekter

De nye arealer

- Cirka 1.960 ha (ca. 500 ha bliver til ny natur)
- Cirka 600 lodsejere
- Reduktion - ca. 11.000 t./år CO₂ ækv.
- Reduktion – ca. 81 t./år kvælstof udledningen
- Groft skøn - mindst 225 mio. kr. i omkostninger til gennemførelse af alle projekterne (den største del heraf er til lodsejerkompensation)

Den sydlige del af kommunen

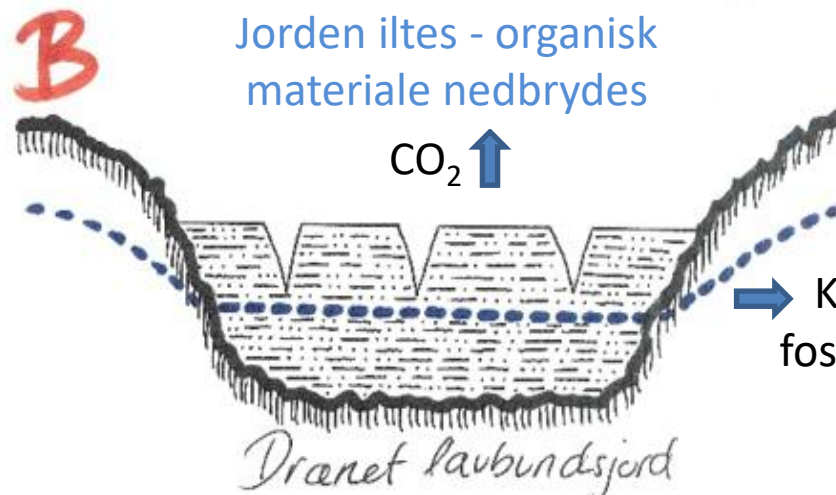

Hvorfor vil man gerne gøre tørv en mere våd?

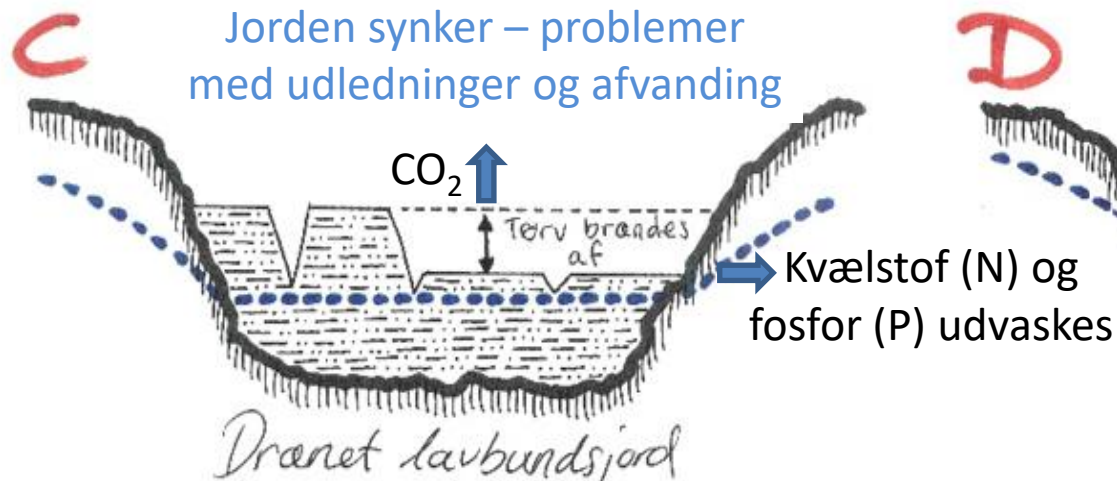
MÅL:
KLIMA & NATUR
& VANDMILJØ

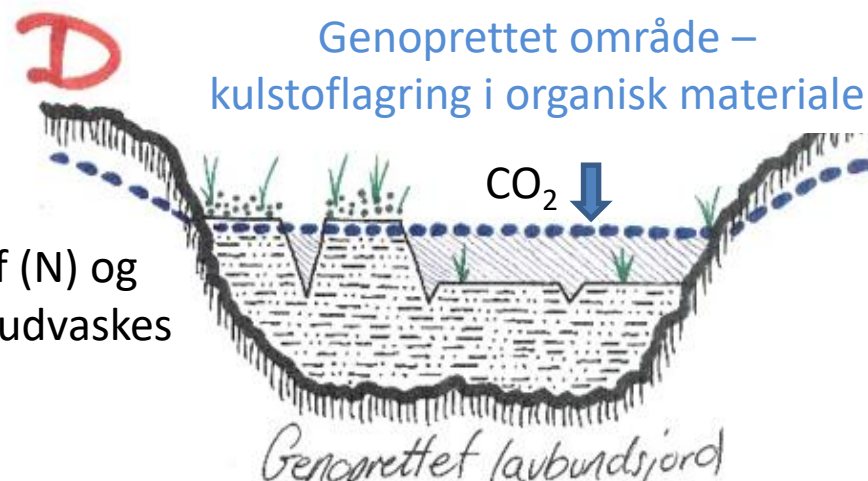
Højt CO₂-optag. Lav N₂O-udledning. Lav CH₄-udledning

Høj CO₂-udledning. Betydelig N₂O-udledning. Lav CH₄-udledning

Høj CO₂-udledning. Betydelig N₂O-udledning. Lav CH₄-udledning (fordi metanproduktion kræver iltfattige forhold, som forsvinder ved dræning).

MÅL: Vandstand lige under terræn for at begrænse methan-udledning (CH₄) og lattergas-udledning (N₂O)

- Methan (CH₄) er ca. 28 gange kraftige klimagas end CO₂
- Lattergas (N₂O) er ca. 265 gange kraftigere klimagas end CO₂
- => Forundersøgelser er vigtige og relevante

OBS: De tekniske og ejendomsmæssige forundersøgelser afsluttet => jordfordeling kører, men der mangler arealer => forventet jordfordelingskendelse primo 2026 => realisering af projekt i 2026-28

Lyngbygård Å dal

OBS: De tekniske og ejendomsmæssige forundersøgelser afsluttet => afrapporteringsmøde afholdt med lodsejerne i december 2025 => beslutning om ansøgning om realisering (detailprojektering)

OBS: Fosfor-problemstillingen er håndteret => forundersøgelser kører videre => forventet afrapportering i Q1, 2026.

Fra 2026....

Implementering

– opstart af 17 nye projekter:

- Prioritering og plan

=> *Via beslutninger i den politiske styregruppe*

Færdiggørelse / realisering

- af de 3 igangværende projekter:

- Illerup ådal (Naturstyrelsen)
- Låsby Station Lyngbygård å
- Hvolbæk

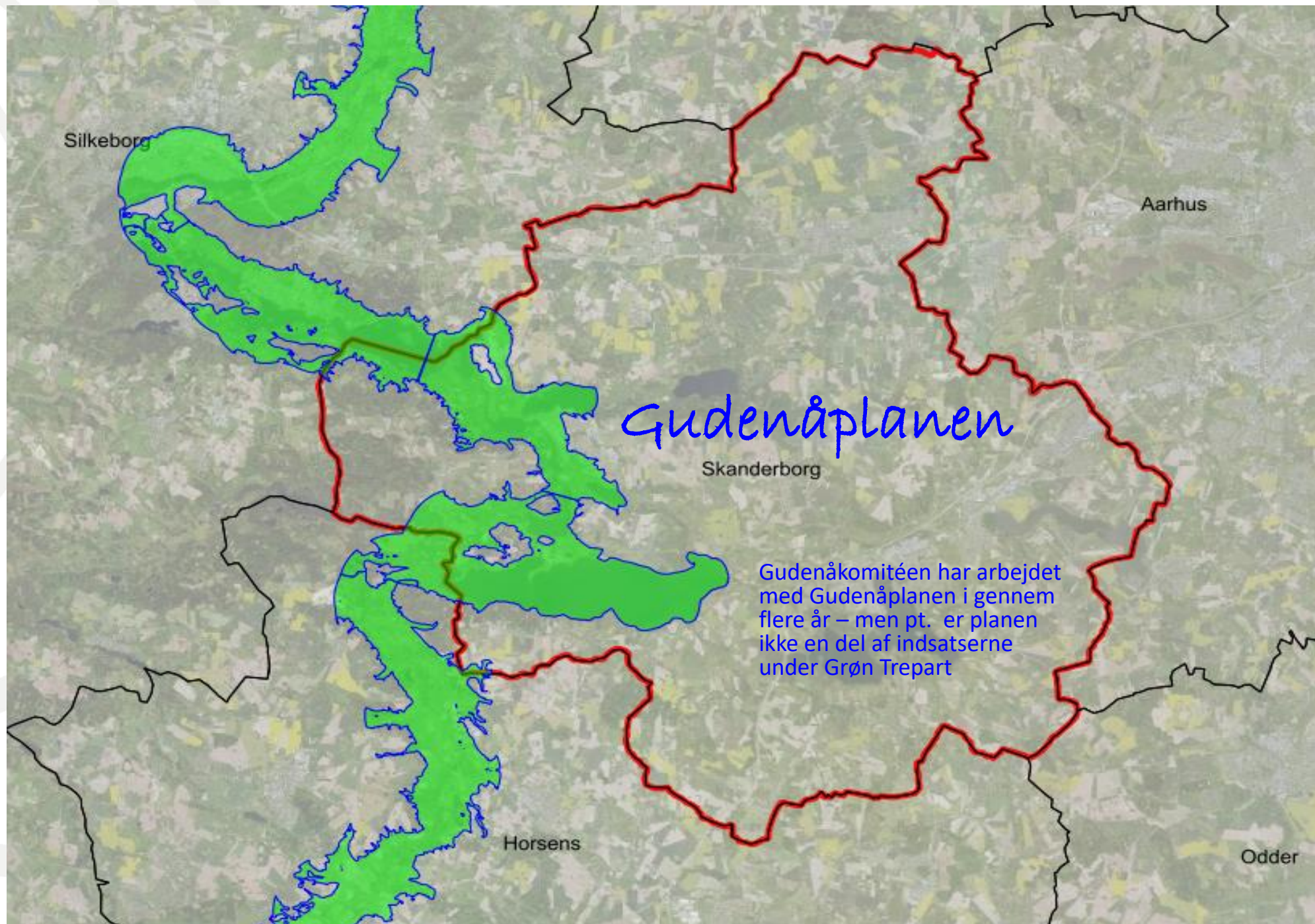

Natur, biodiversitet, skovrejsning og grundvand?

Treparterne forsætter i 2026:

- **dels** med at følge op på fremdriften og eventuelle tilpasninger af lavbunds- og kvælstofindsatsen, og
- **dels** med at udpege nye arealer til natur, biodiversitet og skovrejsning – samt grundvandsbeskyttelse

Gudenåplanen er tegnet ind som "Område med naturpotentialer" i MARS.

Arealerne tæller for nuværende ikke med i opgørelserne over N, C, ny natur og lavbundsudtagning.

I Skanderborg Kommune dækker Gudenåplanen mere end 5.000 Ha eller cirka 11% af Skanderborg Kommune.

Gudenåplanen

Mere og bedre natur

**Rent Vandmiljø og ren
Randers Fjord**

Friluftsliv kerneområde

Klimarobust ådal

Link: [Gudenåplanen](#)

Store sammenhængende naturområder?

Silkeborg

Skanderborg

Horsens

På EU-niveau og nationalt niveau arbejder man med målsætninger om 30% / 20% beskyttet natur. Københavns Universitet og Aarhus Universitet har begge givet et bud på hvor disse områder kunne være. Pt. er udpegningerne ikke en del af indsatserne under Grøn Trepert.

Skanderborg
Kommune

GRUNDVANDSBESKYTTELSE

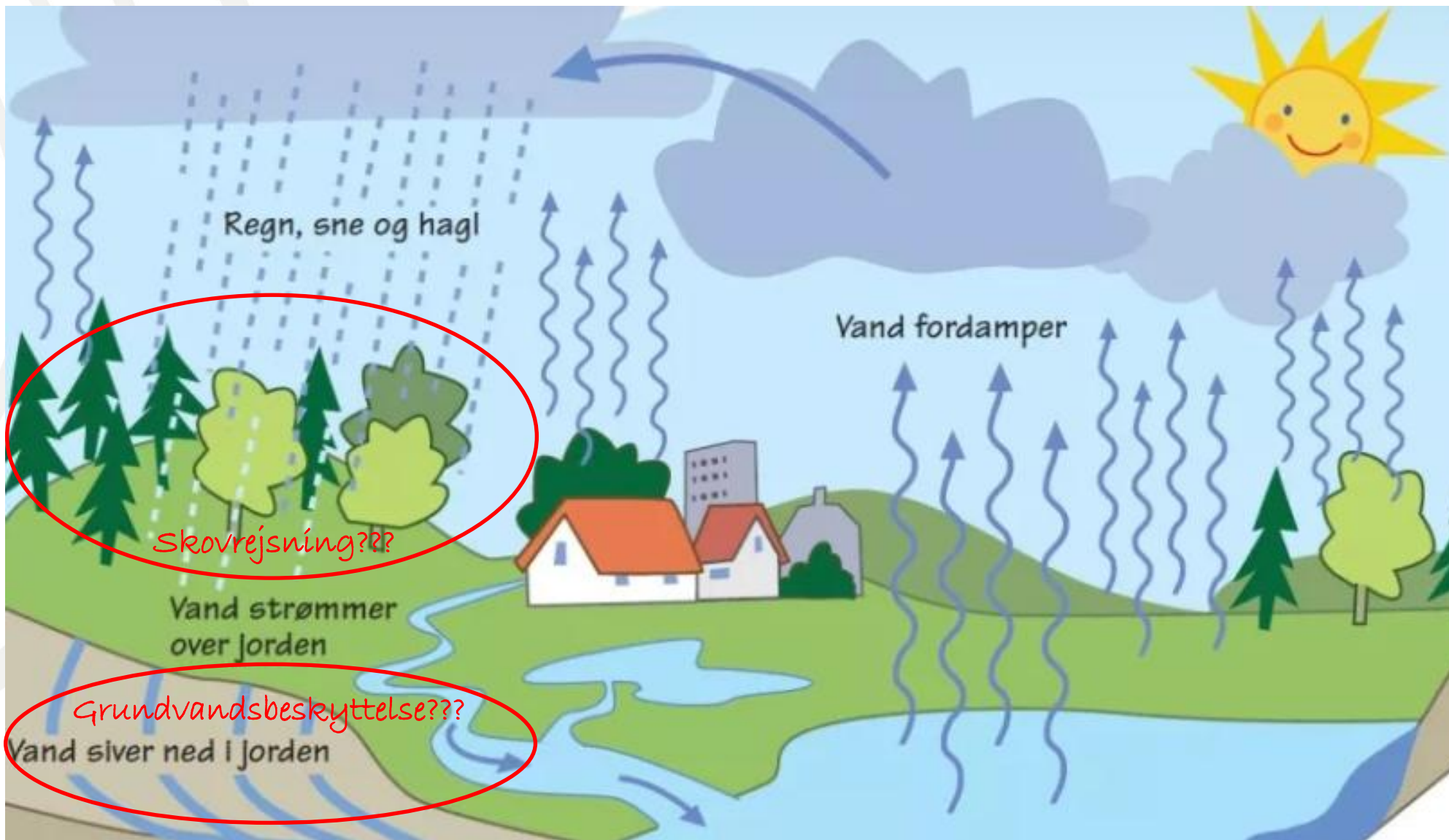

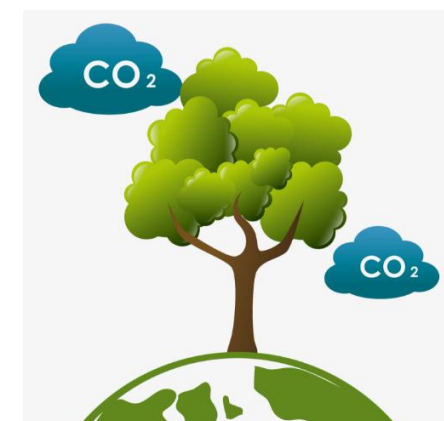
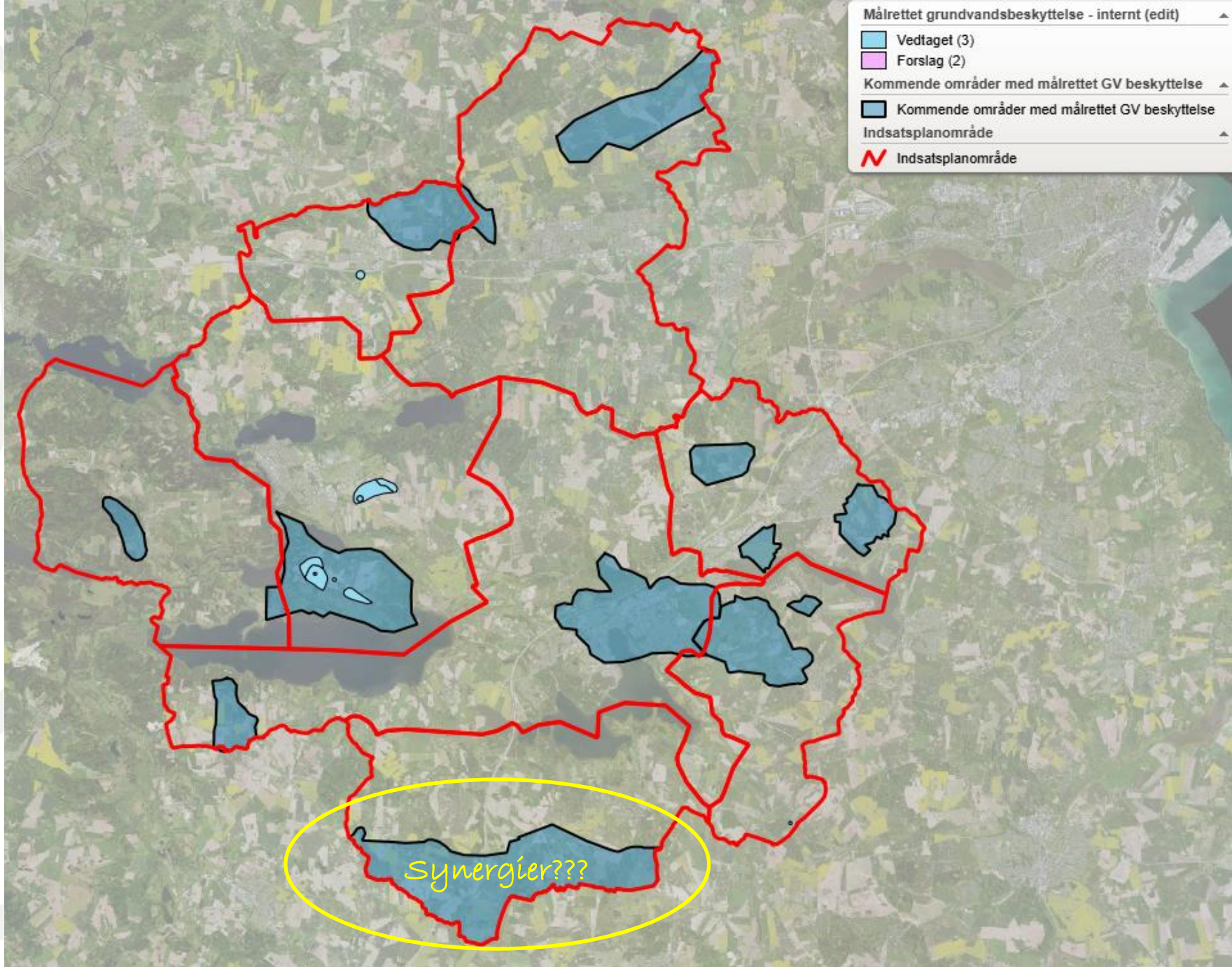
FN'S VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

6 RENT VAND
OG SANITET

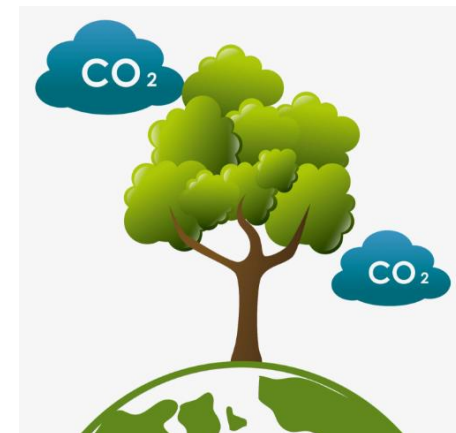
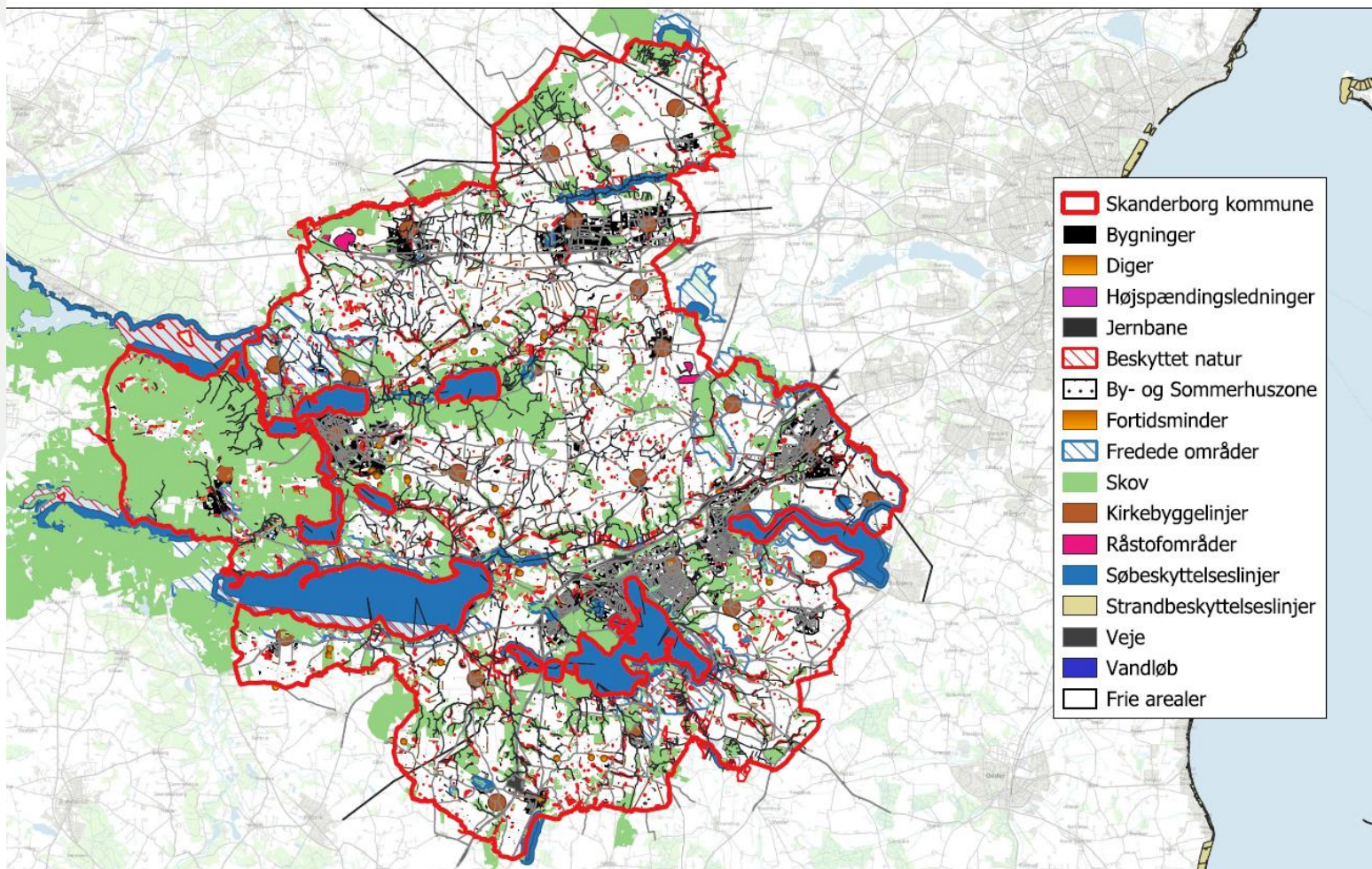
Skanderborg
Kommune

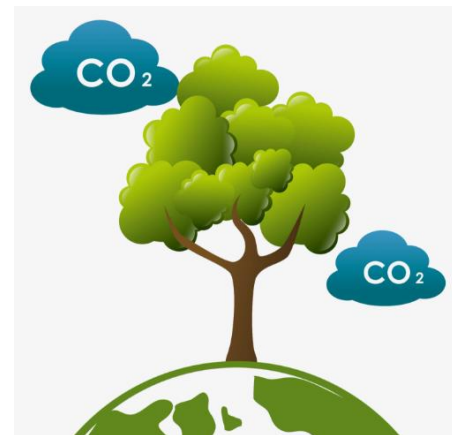
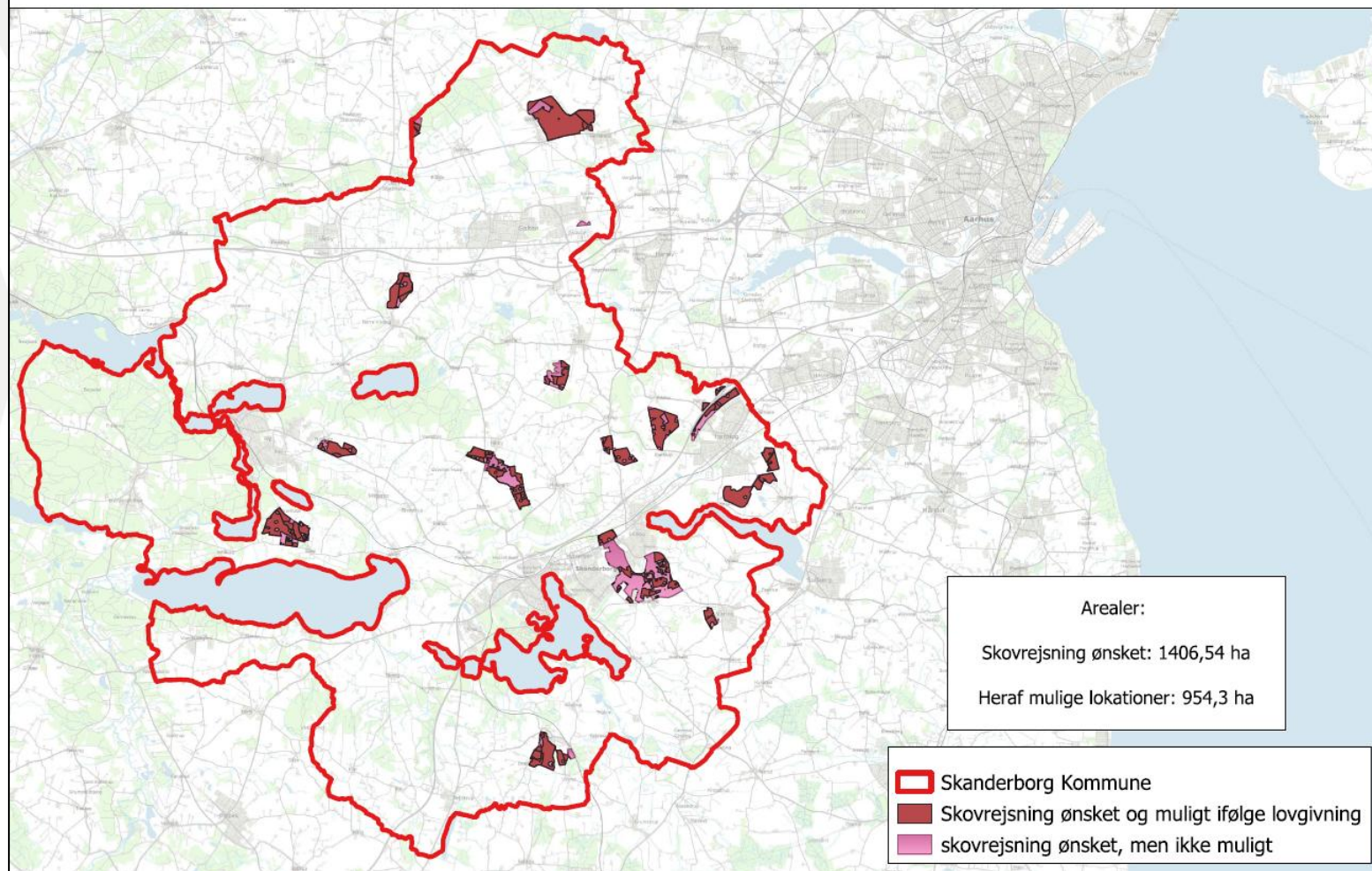
Skovrejsning – muligheder & begrænsninger

Kort for Skanderborg kommune og lag der begrænser muligheden for skovrejsning 2024

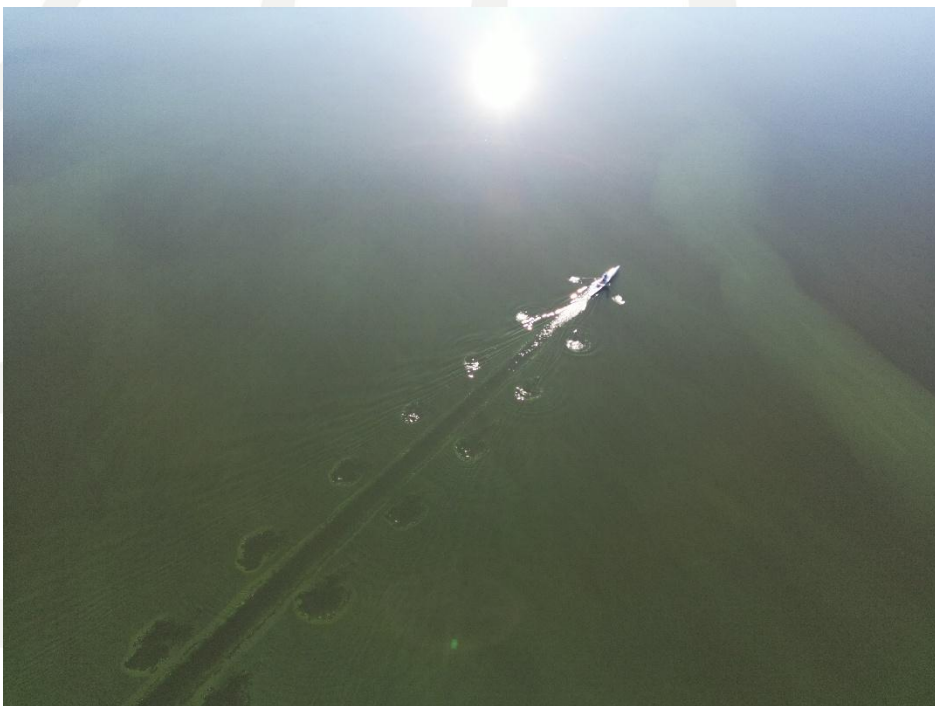

Skovrejsning – ønskede områder

Kort for Skanderborg kommune med ønsket skovrejsning 2024

Hvad er der så (især) fokus på lokalt...?

Badevand
og alger

Rekreative
forhold

Fosfor og
Spildevand

Hvad kan vi selv gøre lokalt?

BYRÅDETS FOKUS:
Lokale vandløb og søer

Skanderborg
Kommune

Tilbage til de første vigtige skridt

Tilbage til det første skridt..... LAVBUND!

**Lodsejerne
i centrum**

**x 17
projekter**

Forundersøgelse - udarbejdelse af rapporter

Teknisk
forundersøgelse

Ejendomsmæssig
forundersøgelse

Budget til
jordfordeling

Anmodning om
udbetaling

Skanderborg
Kommune

Etableringsprojekt - Opstart

Søgning om tilsagn til etablering

Opstartsmøde

Lodsejermøde/indledende møde om jordfordeling

Jordfordeling: Vurderingsforretning

x 20

projekter ???

Parallelle processer

- Individuelle dialogmøder med lodsejere
- Indhentning af myndighedstilladelser
- Detailprojektering
- Løbende behov for projektilpasninger

Etableringsprojektets afsluttende faser

Jordfordelingskendelse, tinglysning og lodsejers udbetaling af værditabskompensation

Detailprojekt færdiggøres

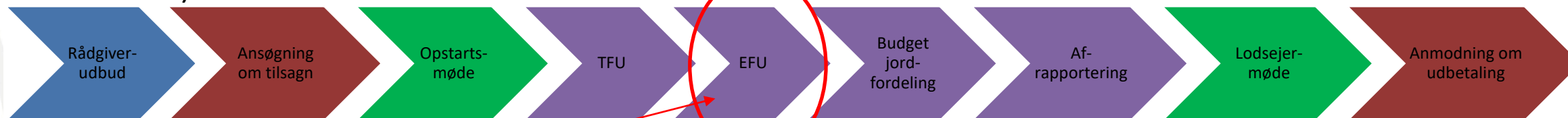
Anlægsarbejde startes

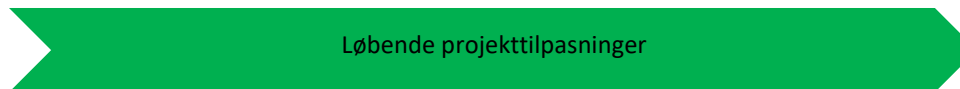
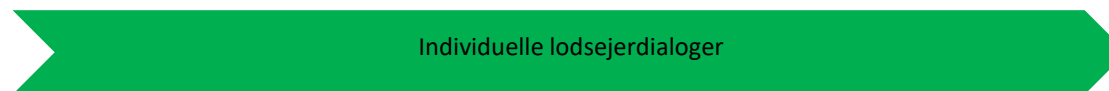
Udbetalingsanmodning sendes, sagsbehandles og udbetales

Forundersøgelse og realisering

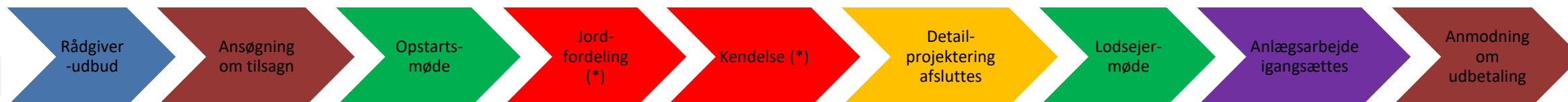
FORUNDERSØGELSER

Ejendomsmæssige forundersøgelser
("Køkkenborssamtaler")

REALISERING

(*) Jordfordeling (SGAV)

GRØN TREPART - RAMMER

*Den private
ejendomsret*

Frivillighed

Ressourcer

Økonomi

CO₂ afgifter

Teknik

Kvælstofregulering

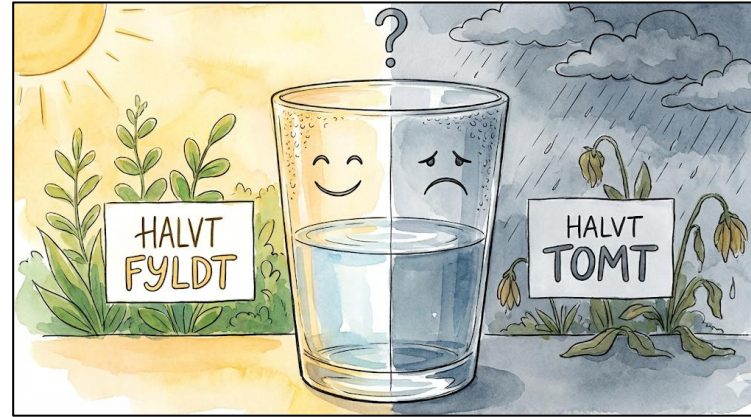
Tidsrammen

Fokus

Regler og lovgivning

**Og hvad sker der egentligt for de lodsejere,
hvor vi ender med ikke at lave et projekt ??**

Er glasset halvt fyldt....?

vores forfædre kunne finde ud at snakke og forhandle sig frem til retfærdige løsninger

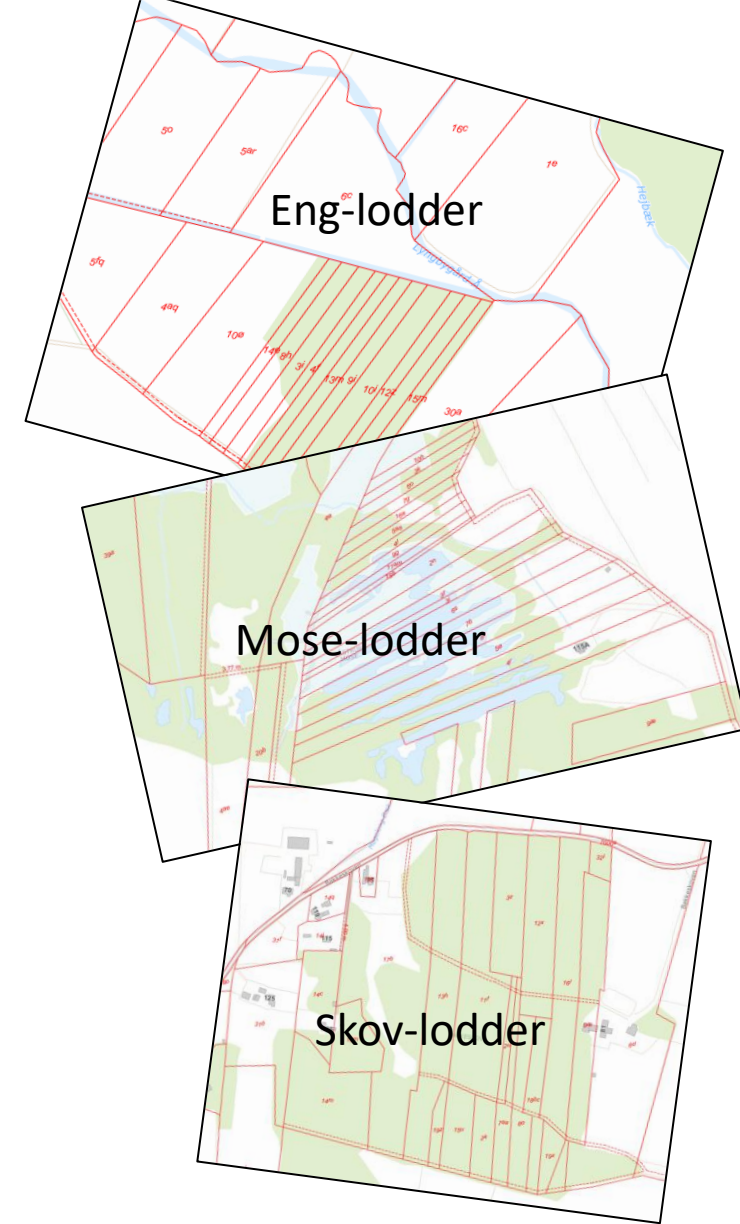
Ví står på en demokratisk kultur – hvor det er normalt at tale sammen og forhandle - og hvor vi sammen finder kompromiser og løsninger!

Hvis vores forfædre kunne – hvorfor skulle vi så ikke også kunne finde ud af det?

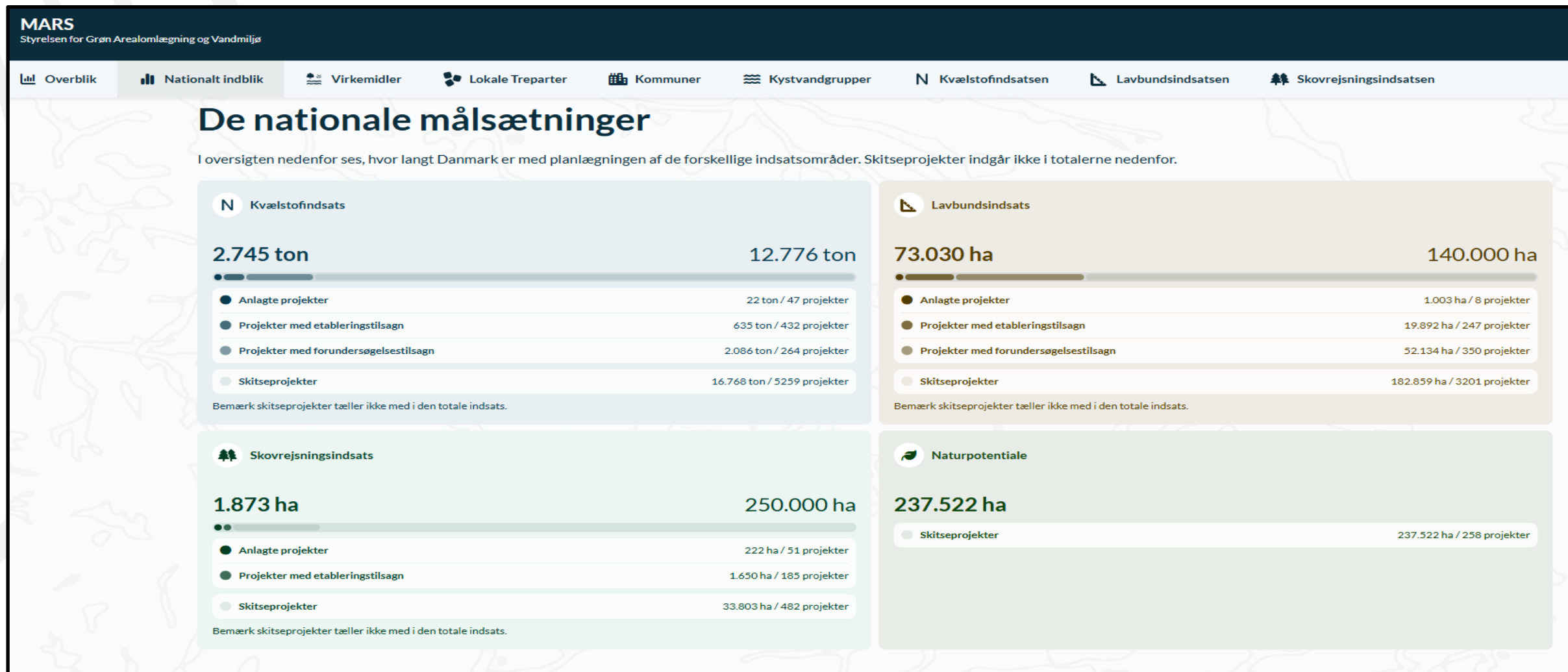
Bred opbakning

Økonomi

Fokus

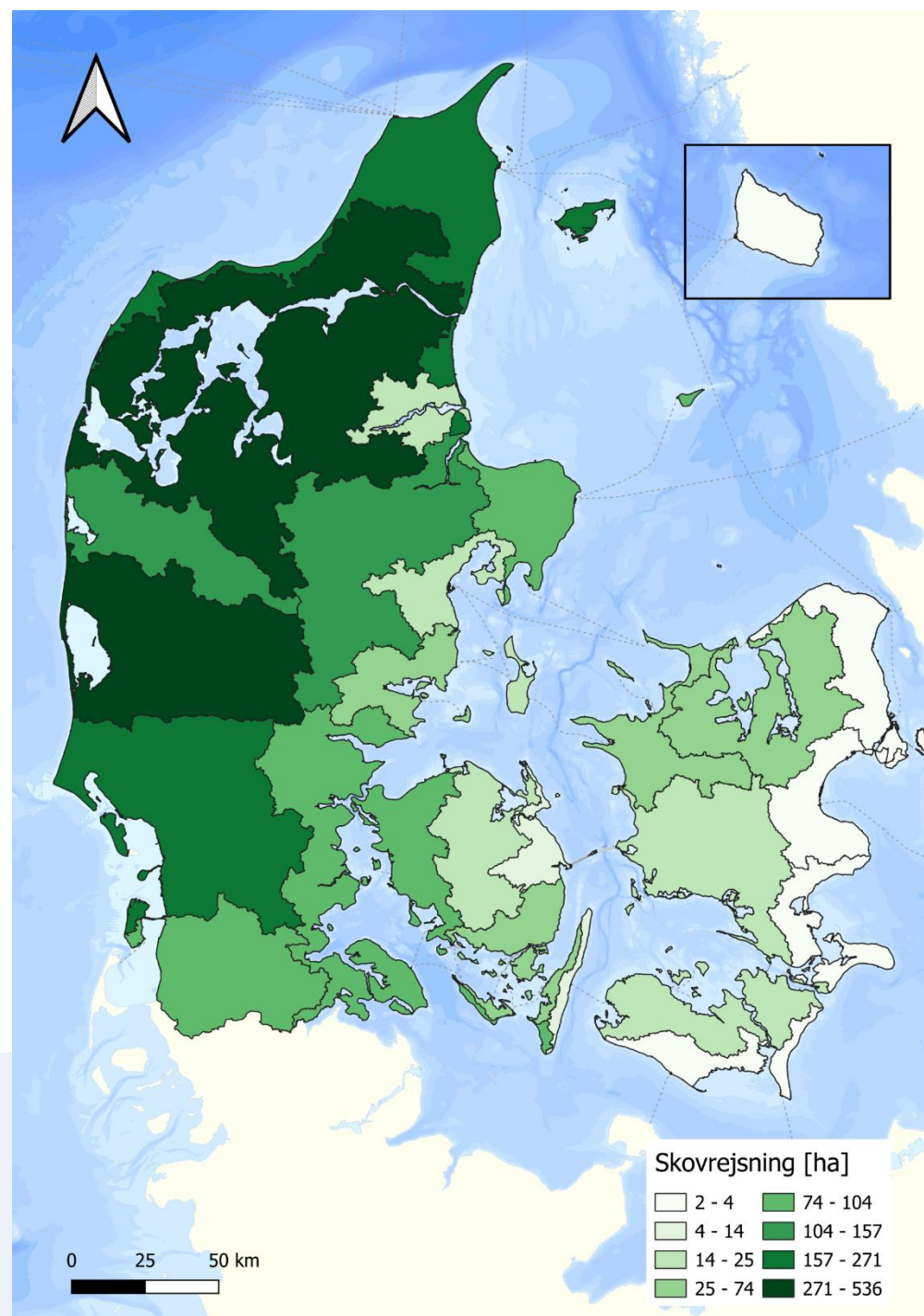

Følg med på <https://mars.sgav.dk/>

Skovrejsning – hvordan går det?

Skovrejsningsprojekter i de lokal treparter

Eventuelt / spørgsmål

Følg med på:

<https://mars.sgav.dk/>

Se mere på:

www.skanderborg.dk/groentrepark